

***Speciální pedagogika u osob s
narušenou komunikační schopností***

JABOK, Praha

LOGOPEDIE

JAZYK – soustava znaků, systém, slouží k dorozumívání a komunikaci, úzce spjat s kulturou

ŘEČ – vědomé užívání jazyka, pravidel

- MLUVENÁ
- ČTENÁ
- PSANÁ
- GESTIKULOVANÁ

JAZYKOVÉ ROVINY – narušená komunikační schopnost

LEXIKÁLNĚ SÉMANTICKÁ

MORFOLOGICKO SYNTAKTICKÁ

FONOLOGICKO FONETICKÁ

PRAGMATICKÁ

FONETIKA

- tvoření hlásek
- jejich vnímání sluchem
- jejich užití v realizaci promluvy

ORTOFONIE

zásady správného tvoření hlásek

ORTOEPIE

pravidla správného užití a spojování hlásek

FONOLOGIE

základní jednotkou jsou fonémy – tzn. hlásky, které mají rozlišovací funkci

FONEMATICKÝ SLUCH

SCHOPNOST ROZLIŠOVAT SLUCHEM JEDNOTLIVÉ
ZVUKOVĚ PODOBNÉ HLÁSKY

FONOLOGICKÉ UVĚDOMOVÁNÍ

schopnost dělit slova na menší jednotky (slabik, hlásky), jejich rozlišovací záměna, rýmy aj.

MLUVNÍ ORGÁNY

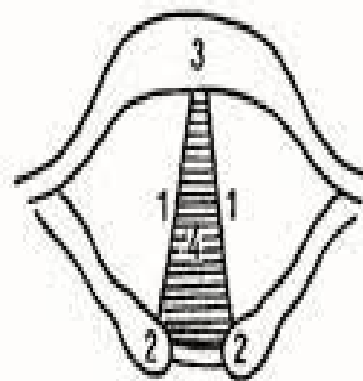
(ÚSTROJÍ, MLUVIDLA)

všechny **orgány**, které se podílejí na fonetickém tvoření lidské řeči

- dýchací (respirační) - plíce
- hlasové (fonační) - hlasivky
- modifikační (artikulační) – rezonanční dutiny
 - artikulační orgány

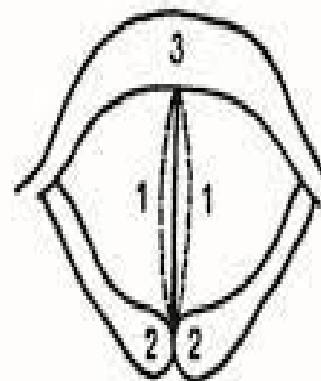

SCHÉMA HLASIVEK, LINDER 1967

Hlasivky při dýchání

1. hlasivky
2. hlasivkové chrupavky
3. chrupavka štítná
4. hlasivková štěrbina

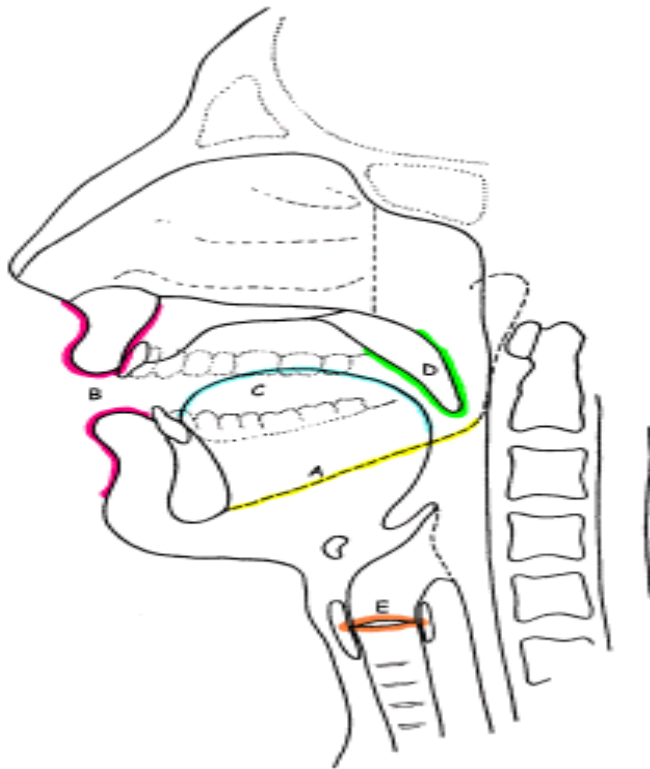

Hlasivky při fonaci

Schéma činnosti hlasivek

ARTIKULAČNÍ ORGÁNY

- A.dolní čelist
- B.rty
- C.jazyk
- D.měkké patro
- E.hlasivky

PORUCHY HLASU

Hlas – prostředek lidské komunikace (Dvořák, 2001)

Fonace – výdechový proud přerušovaný kmitáním hlasivek

Napříč věkovými skupinami

Etiologie – vnitřní (genetika, poruchy hrtanu vrozené, získané)

- vnější – nesprávná hlasová technika, alergie, nečisté prostředí

- orgánové – onemocnění hlas.ústrojí, záněty hrtanu a dých.cest, nádory, úrazy, operace

- funkční – narušená funkce hlas.ústrojí, přemáhání (dysfonie, afonie)

- psychogenní – na hlasivkách není patologický nález (spastická dysfonie, hysterie, aj)

Terapie – foniatr, ORL, neurolog, psycholog, psychiatr, hlas. pedagog, logoped

HLASOVÁ HYGIENA

RINOLALIE

Narušení zvuku řeči

Narušení rovnováhy mezi ústní a nosní rezonancí

Fyziologická nosní rezonance - nazalita (m, n, ň, ng)
- oralita – ostatní hlásky

Rinolalie – zavřená – adenoidní vegetace a jiné překážky

- otevřená – nefunkční měkké patro a nedostatečný patrohltanový uzávěr

- smíšená

DYSLÁLIE

Funkční

Orgánová

Komorbidity s jinými vadami řeči

ARTIKULAČNÍ OKRASKY.

Přehledné rozdělení českých souhlásek (Hála, 1962)

Podle způsobu tvoření		Podle místa tvoření												Podle sluchového dojmu		
		retoretné		retozubné		dásňové				tvrdopatrové		měkkopatrové			hrtanové	
						přední		zadní								
		N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	
závěrové	ústní	p	b			t	d			ř	ď	k	g			výbuchové
	nosní		m				n				ň					
polozávěrové						c										
úžinové	středové			f	v	s	z	š	ž		j	ch		h		třené
	bokové						l									
	kmitavé						ř									
podle tzv. hrdosti		tvrdé						měkké		tvrdé						
podle druhu artikulačního orgánu		retné				jazyčné						hlasivkové				

N – souhláska neznělá, Z – souhláska znělá.

PATOLOGIE TVOŘENÍ JEDNOTLIVÝCH KONSONANTŮ

- BPM
- VF

- DTN
- CSZ, ČŠŽ
- L
- R
- Ř

- ĎŤŇ, J

- K,G
- CH

- H

SLUCHOVÁ CVIČENÍ

- rytmizace slov
- fonematický sluch
- SAS
- sluchová diferenciacie - sykavky
 - měkčení - kdo to řekl správně?
 - délka samohlásek (zápis krátkých a dlouhých slabik, přiřazovat obr a slova ke schématu, krokování....)

DOPORUČENÉ ZDROJE

Ohnesorg, K: Fonetika pro logopedy

Pokorná J., Vránová M.: Přehled české výslovnosti

Kutálková D: Dyslalie – metodika a reedukace

DOPORUČENÉ POMŮCKY

Hrajeme si se sykavkami, rozlišování L x R, Bě, Pě, Vě
(Dyshrátky)

Jazyk a řeč – rozlišování hlásek ve slově (Dr.
Svobodová Montanex)

Logopedická pexesa, domina (Logopedie s
úsměvem)

Zahraniční nakladatelství a pomůcky:

Prolog, Schubi, Lingoplay

DĚKUJI ZA POZORNOST.

Mgr. Michaela VOLDŘICHOVÁ

michaela@voldrichova.name

www.soukroma-logopedie.cz

Facebook Soukromá klinická logopedie Benešov

Tel. 777 045 666

